

Ár 2014, föstudaginn 9. maí, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 12/2014**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 29. janúar 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 29. janúar 2014. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 3. febrúar 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 17. mars 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 17. mars 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 28. mars 2014.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 11. og 30. apríl og 9. maí 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 18. desember 2006 yfirtók sóknaraðili bílasamning nr. X af A. Varnaraðili var tilgreindur leigusali. Tiltekið var að upphaflegur höfuðstóll hefði verið kr. 2.577.659 og eftirstöðvar væru kr. 1.607.104. Fram kom að staða samnings væri miðuð við útgáfudag yfirtöku. Yfirtakan væri hluti af samningi nr. X, en samningurinn væri að öllu leyti óbreyttur og hefði nýr leigutaki og sjálfskuldarábyrgðaraðili/ar kynnt sér alla skilmála upphaflega samningsins og mótttekið afrit hans.

Í nóvember 2009 var gerð greiðslujöfnun á framangreindum bílasamningi. Samkvæmt kynningarskjali sem varnaraðili sendi sóknaraðila um þá aðgerð var markmið hennar að færa greiðslubyrði gengistryggðra samninga í sama horf og hún var í maí 2008. Var því lengt í lánstíma og afborganir lækkaðar.

Um greiðslujöfnunina var útbúið sérstakt skjal 10. nóvember 2009 þar sem eftirfarandi kom m.a. fram: „*Um er að ræða samning, að hluta eða öllu leyti, í erlendum myntum sem leigutaki greiðir með íslenskum krónum í samræmi við skráð sölugengi F á hinum erlendu gjaldmiðlum á útgáfudegi greiðsluseðla á hverjum tíma. Ef samningur eða einstakir hlutar hans eru verðtryggðir í íslenskum krónum þá*

reiknast íslenski hluti hans miðað við vísitölu neysluverðs á gjalddaga greiðsluseðils.“ Í þeim hluta skjalsins þar sem farið var yfir eftirstöðvar samningsins í hverri mynt var tiltekið að íslenski hlutinn væri verðtryggður. Þá kom eftirfarandi fram: „*Eftirstöðvar þessa samnings reiknast áfram miðað við upphaflega skilmála samningsins en leigugreiðslur verða reiknaðar í íslenskum krónum miðað við greiðslujöfnunarvísitölu.*“ Í greiðsluáætlun sem fylgdi með greiðslujöfnuninni voru vextir af ISK tilgreindir 8,90, gengi dagsins var 349,6 og upphæð í ISK voru kr. 640.149. Þá voru tilgreindir gjalddagar, greiðsla, vextir, afborgun og eftirstöðvar.

Fyrir liggja greiðsluseðlar vegna framangreinds bílasamnings, dags. 5. desember 2009 og 5. janúar 2010, þar sem tilgreindur var verðbótaþáttur afborgana og vaxta af íslenska hluta samningsins.

Þann 19. febrúar 2013 gerði sóknaraðili framangreindan samning upp með greiðslu á kr. 156.599.

Þann 26. júlí 2013 barst varnaraðila erindi frá sóknaraðila þar sem gerðar voru athugasemdir við þann hluta framangreinds samnings sem væri verðtryggður og í íslenskum krónum. Með bréfi varnaraðila, dags. 26. ágúst 2013, féllst varnaraðili á að sóknaraðila hafi ekki verið ljóst að samningurinn væri verðtryggður og með breytilegum vöxtum fram til 10. nóvember 2009, við skilmálabreytingu samningsins. Tilkynnti varnaraðili að félagið hygðist reikna út ofgreiðslu af þessum hluta samningsins sem fólst í mismun á greiðslu verðtryggingar og breytilegra vaxta, annars vegar og tilgreindum vöxtum á íslenska hluta fjármögnunarinnar hins vegar á tímabilinu frá 24. apríl 2009 til 10. nóvember 2009.

Þann 21. janúar 2014 barst sóknaraðila bréf frá varnaraðila varðandi endurreikning á bílasamningi. Fram kom í bréfinu að í kjölfar dóms Hæstaréttar í máli nr. 50/2013 hefði verið ákveðið að endurreikna bílasamning sóknaraðila. Hafði sóknaraðili ofgreitt kr. 16.224 vegna endurreiknaðs höfuðstóls með vöxtum til 31. janúar 2014.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 29. janúar 2014.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að lán hans hjá varnaraðila verði endurreiknað eða endurreikningar varnaraðila verði endurskoðaðir.

Sóknaraðili kveðst mjög ósáttur við endurreikninga varnaraðila sem hann telur ranga. Í fyrsta lagi sé hann ósáttur við fyrningu á íslenska hlutanum, en þar fái hann einungis nokkra mánuði leiðréttu vegna fyrningar. Sóknaraðili telur að fáránlegt sé að oftekið fé geti fyrnst.

Sóknaraðili kveðst ekki trúa því varðandi erlenda hluta lánsins að útreikningar varnaraðila geti staðist miðað við það hvernig aðrar fjármálastofnanir endurgreiði og leiðrétti sambærileg lán. Sóknaraðili kveður lögfræðing varnaraðila hafa tjáð sér að varnaraðili reikni rétt en allar hinar stofnanirnar reikni eftir röngum forsendum. Þetta telji sóknaraðili hæpna skýringu og í hæsta máta óeðlilegt að svo mikið misræmi sé milli fjármálastofnana.

Sóknaraðili kveðst hafa fengið álit lögfræðistofnu sem farið hafi yfir endurreikning varnaraðila og hafi komist að þeirri niðurstöðu að hann ætti að fá um kr. 700.000 til baka til viðbótar við það sem þegar hafi verið leiðrétt af láninu.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfu sóknaraðila varðandi íslenska hluta lánsins verði hafnað og að kröfu sóknaraðila varðandi erlenda hluta lánsins verði vísað frá.

Til stuðnings kröfu sinni varðandi íslenska hluta samningsins vísar varnaraðili til þess að þann 10. nóvember 2009 hafi sóknaraðili gert skilmálabreytingu um greiðslujöfnun þar sem skýrt hafi komið fram að íslenski hluti samningsins væri verðtryggður, auk þess sem tilteknir hafi verið nýir vextir. Frá þessum tíma hafi sóknaraðila því mátt vera ljóst að íslenski hluti samningsins væri verðtryggður.

Bendir varnaraðili á að gögn málsins beri framangreindu vitni en í skilmálabreytingunni hafi ítrekað verið minnst á verðtryggingu samningsins, verðtryggingar hafi sérstaklega verið getið fyrir aftan tilgreiningu fjárhæðar samnings í íslenskum krónum og vaxtahlutfall og vísitölugildi að finna í greiðsluáætlun sem hafi verið hluti skilmálabreytingarinnar. Þá hafi greiðsluseðlar skýrlega borið með sér að greiddar hafi verið verðbætur af samningnum.

Varnaraðili bendir á að hann hafi kosið að gera ekki ágreining við sóknaraðila varðandi tímabilið fyrir 10. nóvember 2009, þó að því marki sem kröfur hafi ekki verið fyrndar m.v. dagsetningu dóms í máli nr. 672/2012. Þannig hafi endurgreiðsla til sóknaraðila verið miðuð við greiðslur á tímabilinu 24. apríl 2009 til 10. nóvember 2009.

Varnaraðili bendir á að sóknaraðili geri ekki ágreining í kvörtun sinni um það að honum hafi mátt vera ljóst að samningurinn væri verðtryggður frá 10. nóvember 2009. Hins vegar snúi kvörtunin að fyrningu kröfunnar.

Varnaraðili kveður eðli kröfu sóknaraðila vera kröfu um endurgreiðslu ofgreidds fjár. Slík krafa fýrnist á fjórum árum, sbr. 3. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda og reiknist fyrningarfrestur frá þeim degi er greiðsla hafi verið innt af hendi, sbr. 1. mgr. 2. gr. laganna. Sama regla hafi gilt skv. eldri fyrningarlögum, sbr. 5. tölul. 3. gr. og 1. mgr. 5. gr. laga nr. 14/1905. Varnaraðili telur að engin rök standi til þess að viðbótarfyrningarfrestitir eigi við í máli þessu, frekar en í málum nr. 15/2012 eða 79/2013, enda sé því ekki haldið fram af hálfu sóknaraðila.

Varnaraðili byggir á því með vísan til framangreinds að kröfur sóknaraðila séu fyrndar og framkvæmd varnaraðila sé í samræmi við lög.

Til stuðnings kröfu sinni varðandi erlenda hluta samningsins bendir varnaraðili á að hann hafi endurreiknað samning sóknaraðila í samræmi við dóma Hæstaréttar í málum nr. 153/2010 og 471/2010. Við þann endurreikning hafi eftirstöðvar skuldbindingar sóknaraðila lækkað, en niðurstaða veltureiknings hafi sýnt skuld, þ.e. að vangreitt hafi verið af láni. Hafi þeirri skuld verið bætt við höfuðstól skuldbindingarinnar á síðasta greidda gjalddaga fyrir endurreikning, ásamt ógreiddum gjaldföllnum gjalddögum frá 5. júlí 2010 til 5. febrúar 2011.

Varnaraðili vísar til þess að í kjölfar dóma Hæstaréttar um svokallaða fullnaðarkvittun, einkum dóms í máli nr. 50/2013, hafi varnaraðili ákveðið að eigin frumkvæði að endurreikna að nýju samninga sóknaraðila.

Bendir varnaraðili á að kvörtun sóknaraðila byggir á því að hann telji að framangreindur endurreikningur fái ekki staðist og krefjist endurskoðunar á honum. Varnaraðili vísar til þess að engin tilraun sé gerð til þess að sýna fram á að endurreikningur hans sé rangur. Þá sé ekki að finna nein rök, málsástæður eða lagasjónarmið til stuðnings því að endurreikningur sé ekki í samræmi við lög.

Varnaraðili kveðst ekki geta með góðu móti tekið til varna vegna þess hve málatilbúnaður sóknaraðila sé óljós, grundvöllur kröfu hans illa upplýstur og kröfur óskýrar. Með vísan til þessa og e-liðar 1. mgr. 6. gr. samþykktu úrskurðarnefndarinnar fari varnaraðili fram á frávísun þessarar kröfu, sbr. einnig niðurstaða úrskurðarnefndar í máli nr. 79/2013.

Varnaraðili bendir á að sóknaraðili hafi á engan hátt sýnt fram á að hann hafi ofgreitt af láni sínu þegar lögskipti aðila séu virt sem ein heild. Þá hafi sóknaraðili ekki sýnt fram á fjárhagslega röskun vegna endurreiknings varnaraðila vegna skuldbindingar sem þegar hafi verið greidd.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að endurreikningi varnaraðila á bílasamningi sóknaraðila, nr. X.

Í upphafi verður vikið að íslenska hluta umrædds bílasamnings. Varnaraðili hefur fallist á að sóknaraðila hafi ekki verið ljóst að sá hluti samnings aðila hafi verið verðtryggður og með breytilegum vöxtum, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 672/2012, fyrr en með skilmálabreytingu þann 10. nóvember 2009. Varnaraðili féllst á að endurgreiða sóknaraðila ofgreiðslur sem áttu sér stað á síðustu fjórum árum fyrir dóm Hæstaréttar í máli nr. 672/2012, í samræmi við ákvæði laga um fyrningu kröfuréttinda, og þar til varnaraðili telur að sóknaraðila hafi orðið ljóst að samningurinn væri verðtryggður, þann 10. nóvember 2009.

Ágreiningslaust er að samningur sá sem mál þetta snýst um er lánsamningur. Samkvæmt 1. gr. þágildandi laga nr. 121/1994 um neytendalán tóku þau til lánsamninga sem lánveitandi gerði í atvinnuskyni við neytendur. Löggin áttu því við um þann samning sem hér um ræðir. Ljóst er að lög nr. 121/1994 gerðu ríkar kröfur til skýrleika lánsamninga af þeim toga sem hér um ræðir, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 672/2012.

Með greiðslujöfnun bílasamnings nr. X var feitletruð eftirfarandi lýsing á því hvernig þetta úrræði tengdist verðtryggðum samningum „*Ef samningur eða einstakir hlutar hans eru verðtryggðir í íslenskum krónum þá reiknast íslenski hluti hans miðað við vísitölu neysluverðs á gjalddaga greiðsluseðils.*“ Í upptalningu á eftirstöðvum íslensks hluta samningsins kemur síðan fram að hann væri verðtryggður. Hins vegar var hvergi getið um grunnvísitölu. Þó var getið um greiðslujöfnunarvísitölu í samningnum, sbr. samkomulag um beitingu greiðslujöfnunar fyrir verðtryggð bílalán og bílasamninga einstaklinga og bílalán og bílasamninga einstaklinga í erlendri mynt, dags. 31. október 2009.

Það er afstaða nefndarinnar að þessi framsetning lýsi þeim ranga skilningi varnaraðila að umrædd samningsskuldbinding hafi frá öndverðu verið verðtryggð, en beri ekki með sér meðvitaða ákvörðun aðila samningsins um að breyta honum í verðtryggðan samning.

Skilmálar samningsins voru staðlaðir og samdir af varnaraðila án aðkomu sóknaraðila. Hefði það verið tilgangur aðila með greiðslujöfnuninni að verðtryggja umræddan bílasamning frá þeim tíma hefði varnaraðila borið að taka það fram með skýrum hætti í skjalinu og gera sóknaraðila það ljóst. Verður varnaraðili að bera hallann af því að það var ekki gert, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 672/2012. Með vísan til niðurstöðu og forsendna þess dóms verður einnig að hafna því að tilgreining verðbóta á greiðsluseðlum fái breytt þessu.

Í ljósi framangreinds hefur íslenski hluti bílasamnings nr. X aldrei verið verðtryggður. Verður því að fallast á með sóknaraðila að endurreikna beri samninginn miðað við þá forsendu að hann sé verðtryggður.

Varnaraðili féllst á að endurgreiða sóknaraðila ofgreiðslur sem áttu sér stað á fjórum síðustu árum fyrir dóm Hæstaréttar í máli nr. 672/2012 og fram að greiðslujöfnuninni þann 10. nóvember 2009.

Krafa sóknaraðila varðandi íslenska hluta samningsins er krafa um endurgreiðslu ofgreidds fjár. Slíkar kröfur fynast samkvæmt lagaákvæðum um fyrningu. Sóknaraðili yfirtók bílasamninginn þann 18. desember 2006 og greiddi hann upp þann 19. febrúar 2013. Sóknaraðili skaut kvörtun sinni til úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki þann 29. janúar 2014.

Krafa sóknaraðila um endurgreiðslu ofgreidds fjár stofnaðist að hluta til í gildistíð laga nr. 14/1905 um fyrning skulda og annarra kröfuréttinda, enda greiddi sóknaraðili af samningnum frá yfirtöku hans þann 18. desember 2006. Samkvæmt 28. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda öðluðust þau gildi þann 1. janúar 2008. Lög þau gilda einvörðungu um þær endurgreiðslukröfur sem stofnuðust eftir gildistöku laganna.

Samkvæmt 1. mgr. 5. gr. laga nr. 14/1905 telst fyrningarfrestur frá þeim degi er krafa varð gjaldkræf. Krafa sóknaraðila á hendur varnaraðila varð gjaldkræf þegar sóknaraðili innti greiðslur samkvæmt samningnum af hendi. Samkvæmt 5. tölul. 3. gr. laganna fynist krafa um endurgjald sem maður hefur greitt í rangri ímyndun um skuldbindingu á fjórum árum. Verður því að telja að krafa sóknaraðila til endurgreiðslu vegna greiðslna skuldabréfs nr. X fram til 1. janúar 2008 sé fyrnd, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 15/2012.

Samkvæmt lögum nr. 150/2007 er meginreglan fjögurra ára fyrningarfrestur, sbr. 3. gr. laganna. Varnaraðili sleit fyrningu kröfunnar þegar hann viðurkenndi kröfuna og samþykkti endurgreiðslu, sbr. 14. gr. laga nr. 150/2007, þann 26. ágúst 2013. Samkvæmt meginreglu 3. gr. laganna væru kröfur sem sóknaraðili greiddi fyrir 26. ágúst 2009 því fyrndar.

Í III. kafla laga nr. 150/2007 er mælt fyrir um viðbótarfresti. Segir í 10. gr. að hafi kröfuhafi ekki haft uppi kröfu sökum þess að hann skorti nauðsynlega vitneskju um kröfuna eða skuldarann, fynist krafa hans aldrei fyrr en að einu ári eftir þann dag þegar kröfuhafi fékk eða bar að afla sér slíkrar vitneskju. Í greinargerð sem fylgdi því ákvæði kemur fram sá skilningur að lykiltríði í þessu sambandi sé raunveruleg vitneskja kröfuhafans, en viðbótarfrestur getur einungis komið til ef hann skortir „nauðsynlega vitneskju“ um kröfuna. Krafa sóknaraðila virðist byggja á því að hann hafi ekki skuldbundið sig til að greiða verðbætur. Verður í því ljósi ekki fallist á að hann hafi skort nauðsynlega vitneskju um að krafa um verðbætur væri óréttmæt, þannig að lengja megi fyrningarfrest á grundvelli þessa ákvæðis. Ber því að miða við fjögurra ára fyrningarfrest á allri endurgreiðslukröfu sóknaraðila. Þar sem fyrningu var, eins og áður sagði, slitið þegar varnaraðili samþykkti með bréfi, dags. 26. ágúst 2013, endurgreiðslur ofgreiðslna sem áttu sér stað á síðustu fjórum árum fyrir dóm Hæstaréttar í máli nr. 672/2012 og fram til 10. nóvember 2009, verður að miða við að endurgreiðslukröfur sóknaraðila sem urðu til fyrir 24. apríl 2009 séu fyrndar, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 79/2013.

Í ljósi alls framangreinds og þess að varnaraðili hefur endurgreitt sóknaraðila ofgreiðslur af bílasamningi nr. X sem áttu sér stað á tímabilinu 24. apríl 2009 til 10. nóvember 2009, ber varnaraðila að endurgreiða sóknaraðila ofgreiðslur af

bílasamningnum sem áttu sér stað á tímabilinu frá 10. nóvember 2009 til þess dags er sóknaraðili greiddi samninginn upp, þann 19. febrúar 2013.

Verður því næst vikið að kröfu sóknaraðila varðandi erlenda hluta lánsins.

Í 6. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki er fjallað um þau mál sem nefndin fjallar ekki um. Í e-lið 6. gr. samþykktanna kemur fram að nefndin fjalli ekki um þau mál sem eru það óljós, illa upplýst eða kröfur aðila svo óskýrar að þau séu ekki tæk til úrskurðar.

Sóknaraðili byggir kröfu sína varðandi erlenda hluta lánsins á því að útreikningar varnaraðila geti ekki staðist miðað við það hvernig aðrar fjármálastofnanir endurgreiði og leiðrétti sambærileg lán. Þá kveðst sóknaraðili hafa fengið álit lögfræðistofu sem hafi komist að þeirri niðurstöðu að hann ætti að fá um kr. 700.000 til baka til viðbótar við það sem leiðrétt hafi af láninu.

Sóknaraðili gerir ekki tilraun til að sýna fram á að útreikningur varnaraðila sé rangur eða útskýra á hvaða forsendum leiðréttta beri lán hans frekar en gert hefur verið.

Til þess að unnt sé að taka afstöðu til kröfu sóknaraðila um leiðréttingu telur nefndin nauðsynlegt að fá annað hvort í hendur skýra og glögglega fram setta útreikninga á því sem sóknaraðili telur vera rétta stöðu lánsins og kröfugerð sem byggir á þeim útreikningum, ellegar skýra, rökstudda kröfu um að einhver tiltekin atriði í fyrirbyggjandi útreikningi varnaraðila verði reiknuð með öðrum hætti en gert er.

Í ljósi þess verður að telja að mál sóknaraðila sé svo óljóst og illa upplýst að ekki verði hjá því komist að vísa kröfu sóknaraðila varðandi erlenda hluta lánsins frá, með vísan til e-liðar 6. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 79/2013.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Varnaraðila, F, ber að endurgreiða sóknaraðila, M, það sem ofgreitt hefur verið af íslenska hluta bílasamnings nr. X á tímabilinu 10. nóvember 2009 til og með 19. febrúar 2013 vegna þess að lagt var til grundvallar að samningurinn væri verðtryggður.

Kröfu sóknaraðila á hendur varnaraðila vegna erlenda hluta bílasamnings nr. X er vísað frá.

Reykjavík, 9. maí 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Unnur Erla Jónsdóttir